

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www-facebook.com/NFUorge



Kulturdepartementet

Oslo, 07.10.21

Høring – gjennomføring av tilgjengelighetsdirektivet

Det vises til høringsnotat fra Kulturdepartementet som gjelder ovennevnte høring.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likestilling, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

Som det fremgår av tilgjengelighetsdirektivets fortale, skal direktivet bygge opp under medlemsstatenes innsats for å oppfylle de internasjonale forpliktelsene etter FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og sikre bedre tilgang til samfunnet for personer med funksjonsnedsettelse.

Et av prinsippene i CRPD er «fullgod og effektiv deltakelse og inkludering i samfunnet», jf. artikkel 3 bokstav c). Det er fastsatt i artikkel 9 at partene skal sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal få tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi, herunder blant annet elektroniske tjenester.

Vi henviser til høringssvar fra FFO, Unge Funksjonshemmede og SAFO, datert 07.10.21. Funksjonshemmedes organisasjoner mener at departementet må avklare og bekrefte at tilgjengelighetsdirektivet ikke er et totalharmonisert direktiv, at det bør gjøres en ny utredning av direktivets harmoniseringsgrad av et fagmiljø med høy menneskerettskompetanse, og at direktivet ikke bør innlemmes i norsk lov før CRPD er inkorporert i menneskerettsloven. NFU er medlem av paraplyorganisasjonen SAFO, og stiller oss følgelig bak uttalelsene som fremkommer av deres høringssvar.

I tillegg til at vi støtter innspillene fra funksjonshemmedes organisasjoner, ønsker vi å fremheve en problemstilling som er spesielt aktuell for personer med utviklingshemming. For at flere av tjenestene som nevnes i tilgjengelighetsdirektivet skal bli en realitet for personer med utviklingshemming, for eksempel banktjenester for forbrukere og e-handelstjenester, er det ikke tilstrekkelig bare å gjennomføre direktivet i norsk rett.

Det fremgår av tilgjengelighetsdirektivets vedlegg 1, avsnitt IV e) i), at banktjenester for forbrukere skal leveres på en måte som i størst mulig grad muliggjør forventet bruk blant personer med nedsatt funksjonsevne, ved å «tilby identifikasjonsmetoder,

elektroniske signaturer, sikkerhets- og betalingstjenester som er oppfattbare, betjenbare, forståelige og robuste.» I høringsnotatet er det presisert at gjennomføringen av tilgjengelighetsdirektivet er ment å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne skal være i stand til å bruke disse tjenestene på en fornuftig, gjennomtenkt og sikker måte. Departementet henviser til at de gjeldende tilgjengelighetskravene også gjelder for identifikasjonsmetoder og tjenester for elektronisk signatur og betaling i den grad de er nødvendige for å utføre forbrukernes banktransaksjoner.

Videre fremgår det av tilgjengelighetsdirektivets vedlegg 1, avsnitt IV g) at e-handelstjenester skal leveres på en måte som i størst mulig grad muliggjør forventet bruk blant personer med nedsatt funksjonsevne, ved å ii) «sikre tilgjengelighet av funksjonene for identifikasjon, sikkerhet og betaling når de leveres som en del av en tjeneste i stedet for et produkt, ved å gjøre dem oppfattbare, betjenbare, forståelige og robuste» og ved å iii) tilby identifikasjonsmetoder, elektroniske signaturer og betalingstjenester som er oppfattbare, betjenbare, forståelige og robuste. I høringsnotatet henvises det til at disse bestemmelsene tar sikte på å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne får mulighet til å nyttiggjøre seg av e-handelstjenester fullt ut og uten bistand. Det krever at e-handelstjenestens funksjoner for identifikasjon, sikkerhet og betaling må være reelt tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne.

Vi oppfatter dette dithen at personer med funksjonsnedsettelse skal ha lik tilgang til blant annet banktjenester og e-handelstjenester som andre. Dette krever tilgang til innlogging, identifisering og betaling. Advokatfirmaet Kluge har skrevet i sin rapport, at «det [ikke] er helt klart om direktivet gjelder for innloggingstjenester, som for eksempel nettbank. Men, nettløsninger som krever innlogging er allerede omfattet av gjeldende norsk rett, dermed skaper denne uklarheten som utgangspunkt ingen problemer.»

Vi vil bemerke at banktjenester og e-handelstjenester er utilgjengelig for mange personer med utviklingshemming i Norge i dag, fordi mange ikke får utstedt BankID. For å logge inne i nettbank, utføre ulike handlinger i nettbank og gjennomføre e-handel, er BankID nødvendig i dag. Det er positivt at tilgjengelighetsdirektivet gjennomføres i norsk rett på dette punktet, og at det tydeliggjøres at slike tjenester skal være tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne. Dersom en skal legge Kluges utredning til grunn, er dette imidlertid allerede regulert i norsk rett i dag. Problemstillingen er likevel høyst relevant, da personer med utviklingshemming systematisk opplever å bli nektet tilgang til BankID i dag. Å gjennomføre tilgjengelighetsdirektivet i norsk rett gjennom forskrifter, vil derfor ikke være tilstrekkelig til å føre til reelle endringer i praksis.

I Diskrimineringsnemndas sak 21/168 kom nemnda til at banken hadde diskriminert en person på grunn av funksjonsnedsettelse, da banken ga avslag på BankID fordi personen hadde verge. I forholdsmessighetsvurderingen la nemnda la særlig vekt på at:

«BankID er et viktig instrument i et moderne samfunn som de fleste har et behov for. BankID kan være avgjørende for å få tilgang på for eksempel varer

via internett og informasjon om egen helse eller økonomi via ulike portaler. Nemnda bemerker at banktjenester er et så vesentlig tjenesteområde at det etter finansavtaleloven foreligger kontraheringsplikt for deler av tjenestetilbudet bankene tilbyr. Selv om tilgang til BankID ikke er omfattet av noen slik plikt, må det etter nemndas syn stilles strenge krav til at det på avtalerettslig grunnlag skal være adgang til å nekte noen en slik sentral rettighet.»

På denne bakgrunn vil vi understreke viktigheten av at departementet ikke bare harmoniserer norsk rett med tilgjengelighetsdirektivet, men også iverksetter nødvendige tiltak for å sikre reell tilgang til banktjenester for forbrukere og e-handelstjenester, i tråd med direktivet.

Med vennlig hilsen

(sign)

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

(sign)

Ingvild Østerby
Juridisk rådgiver